

«ВОНА ДАЄ МЕНІ ЗНАТИ, КОЛИ ТРЕБА

гість редакції,
магістр права (США), доцент економіко-правового
факультету Донецького національного
університету Данило Федорчук

Професорсько-викладацький склад економіко-правового факультету
ДОНУ складають чимало визначних особистостей.

З-поміж них – Данило Федорчук, який є одним із тих, кого поважають
колеги, а студенти вважають авторитетом

Його здобутки та досвід наштовхують
надумку – він міг стати успішним юристом
корпоративної юридичної фірми, суддею
чи адвокатом. Проте обрав саме викла-
дацьку стежину.

БУТИ ДЕЩО ПОПЕРЕДУ ПРАКТИКИ

■ **Пане Федорчук, який найкращий
аспект вашої професії як викладача
права?**

– Найкраще – це відчуття свого внеску
в формування нових особистостей, спос-
тереження за їх професійним зростанням.
Як викладач я постійно перебуваю в сту-
дентському середовищі, яке є найбільш
відкритим до нововведень, найбільш кре-
ативним і соціально сміливим.

■ А що найскладніше в роботі?

– Найкращий аспект виявляється і най-
складнішим. Мій знайомий професор
якось дотепно назвав працю викладача
«синдромом анти-Пітер Пена» (Пітер Пен,
як відомо, залишався дитиною тоді, коли
всі навколо старшали). Викладач, навпа-
ки, на відміну від незмінно юних студентів
навколо, стає старшим. І найскладнішим,
мабуть, є не втратити це почуття молодої
гнучкої душі, інакше контакт зі студента-
ми буде назавжди втрачено. Отже, мої сту-
денти не дають мені старішати та стиму-
люють мене до інтелектуального зростан-
ня, невпинного самовдосконалення. Адже
я не вправі ставити перед студентами ви-
моги та очікування, яким сам не відпові-
даю. А мої вимоги до студентів – дуже ви-
сокі.

■ **Як викладачу в університеті за-
лишатися практично «підкованим»?**

– Паралельно практикувати, хоча, як
правило, найбільша проблема – це брак
часу. Крім того, слід постійно відстежу-
вати останні юридичні події, судову прак-
тику та найбільш актуальні юридичні
проблеми суспільства. А загалом роль
справжнього науковця-юриста – бути де-
що попереду практики та формувати кон-
цептуальні умови для її поступу.

■ **Чи мають бути в юриста табу?
Чого він ніколи на повинен собі дозво-
ляти?**

– За словами російського філософа
В. С. Соловйова, завдання права зовсім не
в тому, щоб світ, який лежить у злі, перетво-
рив на Царство Боже, а тільки в тому, щоб
він дочасно не перетворився на пекло.

Юрист, на моє глибоке переконання,
має бути не просто фахівцем у галузі пра-
ва та вправним знавцем юридичних кон-
струкцій. Передусім він по-

винен бути зразком законслухняності,
моральності та етичності в своїй поведінці.
Абсолютним табу для юриста має бути
свідоме порушення закону для досягнен-
ня власної матеріальної мети.

■ **Проте реальність є іншою. Як цьо-
му протистояти?**

– Починати все з малого – з буденності
та рутинності: зі звичної доброзичливості
в стосунках із іншими, з безумовного до-
держання даного слова, з неухильного до-
тримання правил дорожнього руху тощо.

■ **Що б ви порадили тим,
хто вирішує, бути чи не бути
юристом?**

– Як викладач, який щоден-
но спілкується з десятками, як-
що не сотнями майбутніх правників і з ти-
ми, які вже практикують, я змушений з
прикриттю констатувати: значний відсо-
ток студентів, довчившись до 5-го курсу
(часто – відмінно), усвідомлює, що пра-
во – це не їхній шлях. Інколи ж таке усві-
домлення приходить ще пізніше – років у
30, коли, за специфічних умов вітчизня-
ного ринку праці, докорінно змінити про-
фесію стає надзвичайно складно, якщо
взагалі можливо.

■ Чому так?

– Причиною, що часто рішення про
вступ до юридичного вишу приймається
за абітурієнта його батьками, які керують-
ся примарними мотивами про «престиж

роботи пересічного юриста дуже мало «са-
лонного гламуру». Ця робота вимагає мак-
симальної сконцентрованості, ретельності
та надзвичайної акуратності, пов'язана пе-
редусім не з публічними виступами, а з па-
перами. А майбутнім абітурієнтам я б по-
бажав більше дізнатися про юридичну про-
фесію.

■ **Чи варто підвищувати вимоги до
тук, хто хоче займатися юрпрактикою
в Україні?**

– Безперечно! Ситуацію, що склалася в
Україні з юридичною професією, інакше
як парадоксальною не назвеш. В усьому
світі юристи є представниками елітної «за-
критої касты» (в Англії, наприклад, до 70-х
років минулого століття гонорари адво-
катів традиційно обчислювалися не в фун-
тах, а в гінеях, так само як у митців); вступ
до юридичної професії пов'язаний не про-
сто з набуттям вищої юридичної освіти
(яка часто є другим професійним ступе-
нем), але й зі складанням кваліфікаційно-

«...я мав нагоду побачити той
стандарт юриста... це такий собі
«універсальний солдат...»

го іспиту, частиною якого є правила про-
фесійної етики. В Україні, навпаки, юри-
дична професія має статус «відкритої», не
в останню чергу через радянські традиції,
коли договірною роботою часто займалися
бухгалтери, а також через відоме супер-
ечливе рішення КСУ від 2000 р. у справі
про право вільного вибору захисника,
яким було дозволено здійснювати пред-
ставництво інтересів у суді будь-яким
«фахівцем у галузі права». З одного боку,
це перетворює теоретично елітну інтелек-
туальну професію на ремесло.

Але з іншого, а це ще гірше, при цьому
цілком нехтують такою важливою сторо-
ною юридичної практики як професійна

лютно не готові відповідати у такому ж об-
сязі за недбале ведення справи клієнта. От-
же, наразі єдиною гарантією якості юри-
дичних послуг для клієнта часто є репу-
тація, що ґрунтується на добросовісності
кожного окремого юриста.

■ **Що означає «успішний юрист»?**

– Успішний юрист – це правник, який
стовідсотково реалізує себе в професійній
діяльності, забезпечуючи собі гідний рі-
вень життя через ефективне вирішення
практичних проблем.

...ТУТ НЕ ЙШЛОСЯ ПРО УХИЛЕННЯ
ВІД ОПОДАТКУВАННЯ

■ **Пане Федорчук, ви займаєтесь
проблемами іноземного інвестування.
На вашу думку, чи можуть іноземні інве-
стиції дійсно стати загрозою національ-
ній безпеці України?**

– Я прибічник думки про надзвичайну
корисність для економіки іноземних
капіталів за умови, що вони є продуктив-
ними та спрямованими на ство-
рення нового продукту та збіль-
шення робочих місць. Але на тлі
позитивних реляцій про наплив
іноземних інвестицій в Україну не
можна не помітити стрімку концентрацію
іноземних часток у таких сферах як нафто-
переробні підприємства, газорозподільчі
компанії, банківський сектор, сфера теле-
комунікацій (телебачення, мобільний зв'я-
зок). Уже було оголошено наміри інозем-
них (передусім, російських) інвесторів
придбати частки в газотранспортній сис-
темі, суднобудівній та ракетній промисло-
востях України. На моє переконання, є ме-
жа, за якою закінчується інвестування
коштів в економіку та починається її су-
цільний розпродаж, що призводить до
втрати економічного суверенітету.

■ **У чому проблема?**

– Проблема України в тому, що, маючи
чинний Закон «Про основи національної
безпеки», ми так і не визначилися, які сек-
тори економіки для нас є стратегічними й
тому реагуємо неоперативно, пост-фак-
тум. Згадаймо бензинову кризу на початку
2005-го, проблеми з газопостачанням
минулого та початку цього року.

■ **Чи відомі вам податкові зловжи-
вання, здійснювані іноземними інвес-
торами? У чому вони полягають?**

– Передусім слід розібратися, кого ми
маємо на увазі під «іноземними інвестора-
ми». Статистика свідчить, що велика част-
ка іноземних капіталів заводить в Ук-
раїну з територій, що традиційно вважа-
ються офшорами. І було б найвнимливіше
думати, що ці кошти мають іноземне походження.
У більшості випадків ми маємо просто по-
вернення раніше виведених за кордон ук-
раїнських грошей (відоме в світовій прак-
тиці як U-turn), які зараз у такий спосіб ле-
галізуються. Подібна практика призвела у
2001-2002 рр. до скасування податкових
пільг, що надавалися іноземним інвесто-
рам, оскільки повністю спотворювала

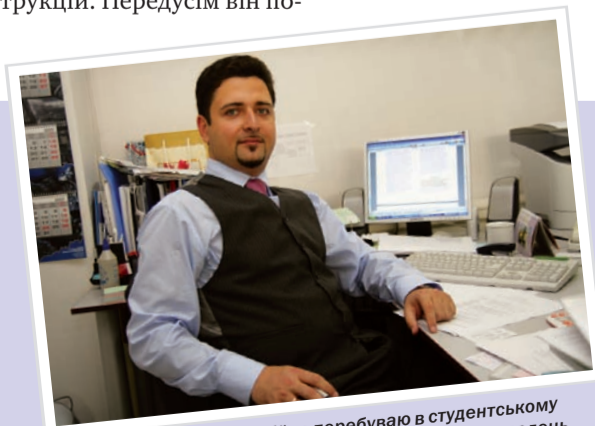
УПОДОБАННЯ Й ОСОБИСТІ СМАКИ	
Колір	Синій
Авто	«Вольво» – за дизайн і безпечність
Кухня, ресторан	Азіатська кухня. Але найбільше враження справив ефіопський ресторан «Zed's» (м. Вашингтон), де їдять виключно руками
Парфум	Не дуже на них розуміюся – це справа моєї дружини. Кажуть, мій аромат – «212 Men Carolina Herrera»
Годинник	Швейцарські – неперевершені. Ношу вже багато років досить простий годинник Swatch Iqou, який мене ніколи не підводив
«Джентльменський набір»	Якщо йдеться про зовнішній вигляд – справляє неабияке враження трохи старомодний костюм-трійка, дорога краватка та люлька з відбірним ароматним тютюном
Відпочинок	Найкраще відпочиваю на морі. Намагаємося з дружиною щороку змінювати місця. Цьогоріч – Чорногорія на Адріатичному узбережжі. Ідеалу ще не відшукали, саме через це кожен рік чекаємо на нові враження
Хобі	Подорожі, історія
Книга та фільм	Книга: «Сто років самотності» Габрієля Гарсія Маркеса, кіно: фільми Ларса фон Трієра (складно виокремити)

професії», її модність, матеріальну прива-
бливість. Або жюнаки вступають на перший
курс, маючи уявлення про професію, сфор-
моване голівудськими філь-
мами про блискучих адвока-
тів і передачами на кшталт
«Час суду». Але згодом вияв-
ляється, що у повсякденній

відповідальності за свої дії. Вітчизняні
юристи наввипередки підвищують тари-
фи за свої послуги, встановлюючи оплату
погодинно – «як у них там, за кордоном»,
але здебільшого абсо-

«...я мав нагоду побачити той стандарт юриста, який у нас часто
іменують «світовим»: це такий собі «універсальний солдат»,
правник, що глибоко знає теорію права, економіку, вільно
володіє кількома мовами»

«Як викладач я постійно перебуваю в студентському
середовищі, яке є найбільш відкритим до нововведень,
найбільш креативним і соціально сміливим»

«Успішний юрист – це правник, який стовідсотково
реалізує себе у професійній діяльності, забезпечуючи
собі гідний рівень життя...»

ТРОХИ ПРИГАЛЬМУВАТИ»

їхню мету – стимулювання стратегічних і довгострокових капіталовкладень із-за кордону.

■ **На вашу думку, вільні економічні зони (ВЕЗ) корисні для розвитку української економіки, чи вони є різновидом ухилення від оподаткування?**

– ВЕЗ – це досить болюче питання економічного регулювання в Україні. Безперечно, такий спосіб організації інвестиційної діяльності – через встановлення спеціальних режимів – дуже добре себе зарекомендував у практиці інших країн.

І безсумнівно благою була мета національного законодавця: через встановлення ВЕЗ та територій пріоритетного розвитку «підняти» найбільш економічно депресивні регіони. Проте, як показує статистика, в Україні значна кількість СЕЗ існувала лише «на папері», не виконуючи своєї основної функції – залучення зовнішніх інвестицій. І тут йшлося не про ухилення від оподаткування, а радше – про економічну неефективність такої форми залучення інвестицій. З іншого боку, вжиті у 2005 р. Урядом заходи щодо одночасного раптового скасування всіх пільг у межах ВЕЗ болісно вдарили по добросовісних інвесторах, які розпочали діяльність у ВЕЗ, покладаючись на раніше надані пільги, і це жодним чином не посприяло поліпшенню міжнародного іміджу України. Що ж, надзвичайна нестабільність та непередбачуваність законодавства, здається, є хронічною, складно виліковною хворобою нашої правової системи.

ТРЕБА ВІДДАВАТИ ДУШУ, АБО Ж...

■ **Пане Федорчук, як і чому ви стали юристом?**

– Пам'ятаю, я до останнього моменту не міг вирішити, чим займатися по закінченні школи. Моїм найулюбленішим предметом була географія, але ні географом, ні економістом мені бути не хотілося. Право для мене було на той момент лише однією з можливостей.

■ **Що стало визначальним у виборі професії?**

– У той період мені в руки потрапила книга – збірник судових виступів знаменитого адвоката А. Ф. Коні, і був вражений, як одна людина, сміливо висловлюючи через професію свою громадянську позицію, може вплинути на соціальні процеси в межах величезної держави та змінити світогляд тисяч і тисяч людей. Тоді до мене вперше прийшло усвідомлення унікальності професії юриста, а з цим – і бажання зайнятися даною справою. Отже, я став юристом, але від шкільного захоплення географією залишилася жага до подорожей – мабуть, на все життя.

■ **Хто і що (можливо, окреслите одну-дві історії) найбільше вплинули на ваше формування як юриста?**

– У житті кожної людини має бути місце для осіб, яких можна назвати – Вчителі. Ті, хто витрачав на тебе свій час, допомагав долати труднощі, давав корисну пораду, коли ти її найбільше потребував. З-поміж них я особливо завдячую моїм науковим керівникам – доценту Капіталіні Хахуліній і професору Рональду Бренду. Без них я напевно не сформувався б як юрист.

■ **Що запам'яталося зі здобуття досвіду навчання та роботи за кордоном?**

– У 2004 р. мене, здається першого з України, було відібрано для проходження стажування в Секретаріаті Апеляційного органу Світової Організації Торгівлі в Женеві. Я мав незрівнянну нагоду подивитися на роботу цієї надзвичайно потужної та впливової організації «ззовні» та взяти участь у певних процесах, що відбуваються «на кухні» світової торгівлі.

Як стажер я працював разом із інтернаціональною командою з 10-ти юристів, що складають Секретаріат Апеляційного органу, та виконував ту ж саму роботу, що і вони. Саме цей етап я розцінюю як найскладніший, оскільки право СОТ є надзвичайно технічно складним, а його тлумачення та застосування вимагає глибинного розуміння світових економічних процесів і знання правових систем країн-учасниць. Із іншого боку, я мав нагоду побачити той стандарт юриста, який у нас часто іменують «світовим»: це такий собі «універсальний солдат», правник, що глибоко знає теорію права, економіку, вільно володіє кількома мовами (у СОТ три офіційні мови: англійська, французька та іспанська) та має юридичну освіту, здобуту в кількох країнах.

■ **Ваш рецепт балансу між професійним і особистим життям?**

– У цій справі найголовнішим є правильно розставити пріоритети. Я вже в тому віці, коли, мабуть, уперше приходиться розуміння: сім'я є важливішою за кар'єру; здоров'я є більш пріоритетне, ніж гроші.

Намагаюся працювати самовіддано, але без зайвого фанатизму, бо цілком поділяю думку: «Що за надто, те не здорово». Моя дружина Ганна – за фахом психолог – дає мені знати, коли треба трохи пригальмувати, або взагалі закинути роботу подалі та трішки відпочити. За що я їй дуже вдячний.

■ **Які три книги ви б порадили почитати кожному юристові?**

– Із юридичних – це, мабуть, класика жанру: «Філософія права» Гегеля та «Західна традиція права: епоха формування» Гарольда Бермана. Для викладачів – спеціально раджу прочитати «Гру в бісер» Германа Гессе.

■ **Три уроки, яких навчив вас університет?**

– По-перше, завжди ставитися критично до всього та ніщо не сприймати як аксіому. По-друге, дивитися на світ відкритими очима та ніколи не соромитися вчитися. По-третє, кожній справі, яку робиш, треба віддавати душу,

або ж не робити її взагалі.

■ **Ваш улюблений та найбільш ефективний спосіб відпочинку та зняття стресу?**

ПЕРСОНА

П.І.Б.	ФЕДОРЧУК Данило Едуардович
Вік	30 років (21.12.1976)
Стаж	у галузі права – понад 8 років
ЮНЗ	Економіко-правовий факультет Донецького національного університету
Посада	Доцент кафедри цивільного права і процесу ДоНУ, директор Центру міжнародного та європейського права
Сфери спеціалізації	Господарське право, міжнародне приватне право, міжнародна торгівля та інвестиції
Досвід, освіта, кваліфікація	– стажування (Інститут ім. Макса Планка (Німеччина, 01.2006), Секретаріат Апеляційного органу СОТ (Швейцарія, 09-11.2004), державні інституції та неурядові організації Великої Британії за програмою ім. Дж. Сміта (06-07.2004), департамент права та контрактів корпорації Westinghouse Electric Company (05-07.2001) – к. ю. н. (із 2004), тема дисертації: «Режим прямого іноземного інвестування (порівняльно-правове дослідження)» – науковий співробітник Інституту економіко-правових досліджень НАН України (09.2001-12.2002) – магістр права (з 2001) (07.2000-05.2001 - магістерська програма Школи права Піттсбурзького ун-ту (США) за стипендією ім. Едмунда Ф. Маскі) – аспірант при ДоНУ за спеціальністю «господарське право; господарсько-процесуальне право» (12.1999-12.2003) – спеціаліст (із 1999, диплом із відзнакою), студент економіко-правового факультету ДоНУ (09.1994-05.1999) – студент програми з англійського права та права ЄС за програмою Кембріджського університету (Польща) (10.1997-06.1998)
Іноземні мови	Англійська, польська, французька
Авторитет у галузі права	Лорд-суддя А. Т. Деннінг, неперевершений віртуоз судових рішень, чий юридичні висновки, окремі думки читаються як поема
Найбільші проф. досягнення	Сподіваюся, вони попереду. Загалом – це оцінювати іншим
Проф. мрія	Залишити по собі хоча б одну книгу, що переживе мене на покоління
Проф. кредо	Роби, що мусиш, і нехай буде, що буде

– Стреси – це найгірше лихо юриста, як практика, так (і, можливо, навіть більшою мірою) викладача права.

Універсальної панацеї проти стресу поки не відшукав, але комбіную різні способи: від готування їжі до занять спортом.

Найбільш ефективним способом відпочинку вважаю тимчасову зміну обстановки, відсторонення від проблем та «переключення» на іншу діяльність.

А також спілкування з сім'єю.

■ **Чим би ви, поряд із юриспруденцією, залюбки зайнялися?**

– Археологією. Взагалі, я завжди цікавився історією та етнографією, досі з задоволенням вивчаю особливості способу життя різних народів, мовні, культурні відмінності, і був би не проти, як Шурик із «Кавказької полонянки», вирушити в дорогу, щоб назбирати «прислів'я, приказки, тости». Шкода, що зараз такі професії не мають попиту.

Спілкувався **Славик БІГУН**
«Юридична газета»

«І тут не йшлося про ухилення від оподаткування, а радше – про економічну неефективність...»

«... є межа, за якою закінчується інвестування коштів в економіку і починається її суцільний розпродаж, що може призвести до втрати економічного суверенітету...»

«...сім'я є важливішою за кар'єру; здоров'я є більш пріоритетне, ніж гроші...»